

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE Historický ústav FF UHK

Autor práce: Kateřina Šťastná

Studovaný program a ročník: M7503 Učitelství pro 2. stupeň základní školy

Učitelství pro 2. stupeň základní školy – dějepis Učitelství pro 2. stupeň základní školy – výchova k občanství

Název práce: Počátky církevní reformace v Anglii ve vztahu k manželskému sporu Jindřicha VIII. Tudora a Kateřiny Aragonské

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Oponent práce: Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Diplomová práce Kateřiny Šťastné se věnuje jedné z nejkontroverznějších soudních kauz a s ní spojených v pravdě dějinných důsledků, jaké kdy Evropa poznala, tj. úsilí Jindřicha VIII. o anulaci s Kateřinou Aragonskou, odtržení krále a anglické církve z obedience římského papeže a následným prvním letům anglické reformace. Sama autorka označila jako nejpodstatnější otázku svého výzkumu naplnění manželství Kateřiny a Artura Tudora a s tím související platnost dispenzu papeže Julia II. Základ práce má být postaven na výzkumu dobové korespondence, zákonů a papežských dokumentů.

Provedená heuristika je vskutku rozsáhlá, autorka prokázala velmi dobrou orientaci v anglické historiografii, bezesporu má značný přehled o celkové mocensko-politické situaci v Anglii za vlády prvních dvou Tudorů. Vcelku úspěšně se také pokusila o zhodnocení značně spletených dobových právních norem i církevně-právního základu instituce manželství, jeho právoplatnosti a zneplatnění. Text má logickou strukturu, je i prost prohřešků v poznámkovém aparátu a velmi dobře se čte, stylistická stránka bezesporu patří k jeho kladům.

Převažuje chronologický ráz, což poněkud determinuje i využití zjištěných fakt.

Bohužel musím uvést i jisté slabiny, text odpovídá názvu jen z části a tematice počátků církevní reformace je věnována pouze jediná z pěti kapitol. Prostor věnovaný vládě Jindřichova otce je v tomto kontextu naddimenzovaný.

V klíčové otázce oprávněnosti králova požadavku na anulaci manželství se diplomantka přiklonila na jeho stranu, což je pochopitelně její právo, ale jen těžko mohu souhlasit s formulací, že se tak stalo „společně s předložením důkazů pro možnost anulace bez roztržky“. Autorka nepředložila důkazy, ale podpůrné argumenty. Církev dispens udělila, manželství tedy podle církevního práva platilo, bez ohledu na to, co se odehrálo mezi Kateřinou a Arturem. Kateřina sice lhát mohla, ale z čistě právního hlediska to nepotřebovala. Zcela logicky se odvolala logicky k autoritě, která dispens udělila, neboť pouze ta jej byla oprávněna zrušit.

Opravdu mi přijde poněkud zcestné považovat Annu Boleynovou na „pravděpodobně nejvýznamnější oběť církevní reformace“ (s.74). Autorka zde jen rekapitulovala, z čeho byla Anna obviněna, ale z podobných věcí mohla být obviněna i v katolické monarchii či zemi s dominantním luteránstvím, žádný bližší rozbor pro své tvrzení diplomantka neuvádí.

Na s. 77 argumentačně si odporuje ... *Velice podstatnou roli sehrála v odporu proti reformaci pravděpodobně i poprava Anny Boleynové. Jindřichova druhá manželka byla totiž svým způsobem poddanými chápána jako jakýsi symbol reformace. Anna Boleynová si navíc časem získala u značné části poddaných podporu, protože byla falešně obviněna a popravena. Více by mě zajímal autorčin pohled na Aninu roli v prosazení zákona o nástupnictví.*

V práci bych také rozhodně akcentoval roli arcibiskupa Cranmera, on je klíčovou duchovní osobností reformace a má zásluhu o ustavení doktrinářské a liturgické struktury Anglikánské církve, teologická podstata rozhodně byla doménou kancléře Cromwella a jeho lidí.

Práci by prospělo i zhodnocení měnícího se panovníkova postoje k luterství a nabízí se i komparace srovnání králova nároku na podřízenost anglické církve s francouzským galikanismem. Znal Jindřich VIII. a jeho právníci klíčové teze galikanismu, pragmatickou sankci Karla VII. z roku 1438 a využili je v rámci postupného odtržení od Říma? Minimálně v otázce annátů byl zvolený přístup shodný.

Závěr: Diplomovou práci i s uvedenými výtkami považuji za zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

V Hradci Králové 15.8. 2022

Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.